

УДК 811.111

ГЕРОЙ ФЕНТЕЗИ ЯК ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ТИПАЖ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ТИПОЛОГІЯ

Ю.О. Зайченко

*Київ, Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

karangmar@gmail.com

Стаття присвячена дослідженню героя фентезі як лінгвокультурного типу, у якому втілюються культурні ідеали суспільства певної епохи, та його зв'язку з міфологічними архетипами античності та середньовіччя на матеріалі американської та британської літератури ХХ–ХХІ ст. Автор розглядає визначення фантастичного лінгвокультурного типу як впізнаного образу у творах фентезі, наділеного надприродними якостями, окреслює понятійний компонент типу «герой», виокремлює загальні характеристики героя фентезі як найпоширенішого типу протагоніста творів цього жанру, а також надає його мовні особливості. З огляду на такі критерії, як фізичні та особистісні характеристики, мотивація та особливості побудови квесту героя, у статті розглядаються три групи типових героїв англійського фентезі: герой-воїн (warrior hero), шляхетний герой (noble hero) та маленький герой (small hero).

Ключові слова: фентезі; герой; мономіф; лінгвокультурний типаж; герой-воїн; шляхетний герой; маленький герой.

Вступ. У сьогоденні літературному просторі жанр фентезі є одним з найпопулярніших. Започаткований американськими письменниками-фантастами у вигляді коротких оповідань та повістей у розважальних журналах 1920–1940-х рр., на початку ХХІ ст. він став мультижанровим культурним явищем, полонивши сфери літератури, кінематографа, індустрії відеоігор, музики тощо.

Завдяки широкій популярності серед читачів та розвитку піджанрів фентезі сьогодні стає можливим виокремити характерні для нього лінгвокультурні типи, які багато в чому наслідують систему персонажів народних казок, міфів та легенд. Так, ключовим є образ героя, що втілює у собі якості, продиктовані суспільними ідеалами певного соціуму, які дозволяють читачу асоціювати себе з ним та прагнути до самовдосконалення. Недостатність дослідження цього питання у сучасній лінгвістиці та відсутність класифікації героя фентезі як лінгвокультурного типу зумовлюють актуальність нашого дослідження.

У нашому дослідженні ми спираємося на визначення фантастичного, або фікційного, лінгвокультурного типу, запропоноване А.С. Шкотою (2014), загальне визначення та характеристики героя фентезі, зазначені у «Енциклопедії фентезі» під редакцією Дж. Ключа та Дж. Гранта (1997), «Словнику літературних термінів» С.П. Белокурової (2005) та «Літературній енциклопедії» Ю.І. Коваліва (2007), концепцію мономіфу Дж. Кемпбела (1949).

Мета статті полягає в аналізі основних рис героя фентезі як фантастичного лінгвокультурного типу та виявленні його підтипів. Для досягнення мети були поставлені такі **завдання**: а) розглянути визначення фантастичного лінгвокультурного типу та окреслити понятійний компонент типу «герой», б) виявити загальні риси, притаманні герою фентезі, в) розробити типологію героя фентезі із визначенням особливостей кожного підтипу.

Загальні характеристики героя фентезі та критерії його типологізації. Сучасний лінгвіст А.С. Шкотова [5] визначає фантастичний лінгвокультурний типаж як впізнаний образ у творах фантастичної літератури, що містить ряд відповідних цьому виду літератури характеристик, наприклад: надприродність, чарівність, фантастичність, вигаданість, ірреальність, володіння певними надздібностями і особливими прикметами (явними або прихованими), алюзійність по відношенню або до загальновідомої фабули, або до міфології, часто – тієї лінгвокультури, до якої цей образ належить.

До понятійного компоненту лінгвокультурного типу «герой» (hero) [7] у загальному сенсі входять такі словникові дефініції:

- 1) людина, наділена винятковою відвагою, шляхетністю, силою тощо;
- 2) людина, видатна своїми здібностями та діяльністю у будь-якій сфері;
- 3) у класичній міфології – істота, наділена надзвичайною силою та сміливістю, часто нащадок смертної людини та божества, шанована за її подвиги;
- 4) головна дійова особа роману, п'єси тощо.

У давньогрецькій міфології героями називали напівбогів, ідеальних особистостей, наділених значною силою та богатирським духом, не підвладних випадковостям обставин і середовища. Вони функціонували як посередники між богами та людьми, засновники міст та держав, рятівники та благодійники народу [4, с. 85].

В «Енциклопедії фентезі» під редакцією Дж. Клютта та Дж. Гранта [6, с. 464] герой (або героїня) розглядається як найпоширеніший тип протагоніста у творах фентезі, які набувають значної емоційної привабливості для читача шляхом надання йому відчуття ідентифікації з сильною людиною. Герої можуть бути втіленнями богів, підміненими дітьми, молодими аристократами, прихованими монархами, лицарями сумного образу, мандрівниками у часі або бридкими каченятами. Цей перелік не є вичерпним.

До загальних рис типового героя в англomовному фентезі можна віднести певні фізичні та особистісні характеристики, з якими хотів би асоціювати себе пересічний читач. Це фізична (або магічна) сила, спритність, зовнішня привабливість, шляхетність, кмітливість, жертвовність, доброта, милосердя, справедливість. С.П. Белокурова [1] вказує, що герой фентезі, як правило, є носієм певного кодексу честі, винятковою, сильною особистістю, яка самотньо протистоїть злу. Ідею самотності героя відмічає і Ю.І. Ковалів [3, с. 530], підкреслюючи його приреченість здійснювати квест, тобто мандри, передусім у власній душі, у пошуках власної ідентичності, гармонії.

Шлях героя фентезі багато у чому наслідує шлях героя мономіфу, описаний Дж. Кемпбелом, що складається з трьох загальних стадій: стадія усамітнення або виходу (до цієї стадії можуть належати такі сюжетні елементи: поклик до мандрівки, відмова від поклику, надприродне заступництво, подолання першого порогу та похід до царства темряви), стадія випробувань та перемог (шлях випробувань, зустріч з богинею, «жінка як спокуса», примирення з батьком, апофеоз, винагорода наприкінці мандрівки) та, зрештою, стадія завершення квесту (відмова від повернення, дивовижний порятунок, повернення до світу повсякденності, можливе перебування героя у двох світах одночасно, «свобода жити») [2, с. 31-40]. Майже еталонним прикладом реалізації мономіфу у тексті фентезі є трилогія Дж.Р.Р. Толкіна «Володар Перснів».

Для типологізації героя фентезі ми визначаємо такі критерії як: зовнішність та риси характеру, мотивація та особливості побудови квесту героя. Таким чином ми умовно виокремлюємо три групи типових героїв англomовного фентезі: герой-воїн (*warrior hero*), шляхетний герой (*noble hero*) та маленький герой (*small hero*).

Підтипаж героя-воїна. Герой-воїн є одним з перших застосованих у жанрі фентезі лінгвокультурних типажів. Він наслідує таких античних та біблійних героїв, як Геракл та Самсон. За словниковою дефініцією воїн (*warrior*) розглядається як «босць або солдат, зокрема у давні часи, наділений значною хоробрістю та вправний у бойових мистецтвах [7]». Типовий воїн наділений надлюдськими силою, спритністю та витривалістю, на високому рівні володіє зброєю, майже непереможний, не здатний до магії. Такий герой маніфестує перевагу фізичної сили над знаннями (зокрема, магічними), кмітливості над обізнаністю. У боротьбі з антагоністом герою можуть допомагати щасливий збіг обставин, супутники, які володіють певними знаннями або володіють магічними силами. Проте такі основні архетипні характеристики можуть не повністю втілюватися у персонажі.

Найяскравішим прикладом лінгвокультурного типажу героя-воїна в англomовних текстах фентезі є Конан Варвар, або Конан Кіммерієць, що фігурує в оповіданнях та єдиному романі американського письменника-фантаста Р.І. Говарда (1932-1936) та у творах його послідовників. Історії про Конана користуються навіть більшою популярністю, ніж оповідання про його попередника Кулла Завойовника, лише два з яких були видані за життя автора у журналі «Weird Tales» (1929).

Р.І. Говард зображує Кіммерійця як варвара з далекої Півночі, який виступає в ролі професійного воїна-найманця, вигнанця, розбійника, проте наділеного власним кодексом честі. У типовому для фентезі конфлікті Добра та Зла такий персонаж неодмінно приймає сторону Добра, при цьому не забуваючи про власні, часто корисливі інтереси. В основі мотивації його дій лежать прагнення вижити та збагатитися, проте з часом амбіції ростуть, і зрештою він стає королем, вбивши свого попередника-тирана: *«I strangled him on his throne the night I took the royal city»* [11]. В певній мірі Конан, досягаючи своєї мети за допомогою власних умінь та навичок, проектує на псевдоісторичний світ Хайбореї культурний ідеал американської нації – «a self-made man».

Культ сили ми можемо спостерігати вже в описі зовнішності героя. Автор акцентує увагу на тілесності, активно використовуючи лексеми «mighty», «thick-muscled», «powerful», «massive», «huge», «broad» тощо по відношенню до тіла, статури, зросту персонажа: *«His cheap tunic could not conceal the hard, rangy lines of his powerful frame, the broad heavy shoulders, the massive chest, lean waist and heavy arms. His skin was brown from outland suns, his eyes blue and smoldering; a shock of tousled black hair crowned his broad forehead.»* [12].

Домінантна маскулітність як окрема риса персонажу виражається у невтомному прагненні героя до бійок (*In the old free days all I wanted was a sharp sword and a straight path to my enemies* [10]) та його популярності у жінок (*Oh, tiger of the North, you are cold as the snowy mountains which bred you.*

Take me and crush me with your fierce love! [9]). І перше, і друге є неодмінними елементами сюжету творів про героя-воїна.

Герою-воїну властиво проявляти безжальність до ворогів (*The Cimmerian had lived too long in the wild places of the world to have any illusions about mercy. The only safe enemy was a headless enemy* [8]). Водночас він демонструє милосердя до друзів, що схибили, та до мимовільних злочинців.

Лінгвокультурний типаж героя-воїна також був повністю або частково втілений у таких персонажах, як: Боромір («Володар Перснів», Дж.Р.Р. Толкін, 1954 р.), Тонгор («Thongor series», Л. Картер, 1965–1970 рр.), Брек-варвар (цикл романів Дж. Джейкса, 1968–1980 рр.), Котар-варвар (цикл романів Ф. Гарднера, 1969–1970 рр.), Кайрік-варвар (цикл романів Ф. Гарднера, 1975–1976 рр.), Річард Сент-Вір («Swordspoint», Е. Кушнер, 1987 р.), кхал Дрого («Гра престолів», Дж.Р.Р. Мартін, 1996 р.).

Підтипаж шляхетного героя. Другим підтипажем є образ шляхетного героя, або лицаря. Основна його відмінність від героя-воїна полягає в тому, що в основі мотивації такого героя переважає почуття обов'язку – перед родом, королівством, світом тощо. Англійське слово «nobility» розпадається на два лексико-семантичні варіанти [7]: дворянства як класу («соціально або політично привілейований клас титулованих осіб, у якому титули передаються за правом наслідування або королівським указом») та шляхетності як якості («риси характеру, за наявності якої людина відзначається високими моральними та духовними якостями; гідність»).

Шляхетний герой, як право, має аристократичне походження, може бути принцем (принцесою) у вигнанні або бастардом. Саме у цьому лінгвокультурному типажі найповніше втілюється артурівський архетип (за термінологією Дж. Кемпбела) короля (або прямого нащадка), який був за певних обставин позбавлений трону (часто такий персонаж до відповідного моменту не підозрює про своє походження), але в чесній боротьбі та/або за допомогою чарівного артефакту зміг повернути втрачене та довести своє законне право на престол.

Одним з перших популярних втілень лінгвокультурного типуажу шляхетного героя в англійському фентезі (зокрема, британському) є Арагорн, син Араторна, з трилогії Дж.Р.Р. Толкіна «Володар Перснів» (1954 р.). Він постає як прямий нащадок давнього роду королів Гондора та Арнора, що з віками втратив фактичну владу. Його батько рано загинув, і разом з матір'ю майбутній король мешкав серед ельфів, з родиною ельфійського володаря Елронда, який приймав та виховував його як власного сина, і до власного двадцятиріччя він не знав свого справжнього імені та походження (*But he was called Estel, that is «Hope», and his true name and lineage were kept secret at the bidding of Elrond; for the Wise then knew that the Enemy was seeking to discover the Heir of Isildur, if any remained upon earth* [14, с. 428]). Хоча Арагорн прямий нащадок, він ще має заслужити силою, доблестю та честю своє право на трон, його надміся – очолити об'єднане військо людей та ельфів, що протистоїть військам Темного Володаря Саурона, та здобути перемогу Сил Добра над Силами Зла у великій битві. Лише виконавши цей квест, герой повертає собі корону пращурів та здобуває руку коханої. У цьому простежується певна подібність до історії короля Артура, що за порадою чарівника Мерліна був відданий на виховання до сера Ектора, і лише після смерті батька дізнається, що він є сином та спадкоємцем короля Утера, проте не прийнятий усіма баронами ще був змушений на полі битви відстояти своє законне право на престол та зрештою згуртувати славних лицарів під своєю рукою.

Дещо інакше артурівський архетип реалізується в образі Корвіна Амберського з серії романів американського фантаста Р. Желязни «Хроніки Амбера» (1970–1991 рр.). Ідея незнання героєм свого походження втілюється за допомогою прийому втрати пам'яті (*I'd gone over a cliff in my car, and into a lake, I suddenly remembered. And that was all I remembered. I was... I strained and began to sweat again. I didn't know who I was* [15]) – і пошуки свого «я», віднайдення свого минулого та повернення втраченого права на престол стоять для нього першим квестом. У боротьбі зі своїм старшим братом – узурпатором Еріком за престол Амбера він зазнає поразки і, потрапивши у полон, накладає прокляття на королівство та свою родину. На цьому етапі він керується жагою помсти, проте, коли Ерік гине у битві з Силами Хаосу і зрештою весь світ опиняється під загрозою знищення, у мотивації дій Корвіна починають переважати почуття провини та обов'язку: *«I realized, at that moment, that I no longer wanted the throne. (...)What was left? I had laughed at Vialle, then wondered. But she had been right. The old soldier in me was strongest. It was a matter of duty»* [16]. Змінюються й масштаби квесту героя – тепер його задача полягає у порятунку та відновленні цілого всесвіту за допомогою чарівного артефакту – Камню Правосуддя (*Jewel of Judgement*). Корвін наділений надзвичайною фізичною силою (*I was holding my end of the car about two feet above the ground!* [15]), вправний у фехтуванні та магічних мистецтвах, проте найяскравіший його талант – змога об'єднати всіх членів родини у критичній ситуації.

До рис характеру шляхетного героя належать: чесність, вірність обов'язку, милосердя,

справедливість, мудрість, він проявляє гарні лідерські якості. В образі героя такого типу простежується відмова від культу сили на користь обізнаності, хоча зброєю шляхетний герой все ще володіє на високому рівні, до того ж може бути наділеним певними магічними силами.

Іншими відомими прикладами лінгвокультурного типажу шляхетного героя є Мерлін з серії романів «Хроніки Амбера» Р. Желязни (1970–1991 pp.), Дрізт До'Урден з серії романів Р.А. Сальваторе (1990–2016 pp.), Джон Сноу та Дейнеріс Таргарієн з серії романів «Пісня Льоду й Полум'я» Дж.Р.Р. Мартіна (1996–2011 pp.).

Підтипаж маленького героя. Терміном «маленький герой» (small hero) ми позначаємо тип героя, який не має надзвичайних можливостей. Він не наділений ані значними фізичними, ані магічними силами, не є вправним воїном, не володіє важливими теоретичними або практичними знаннями, проте у нього добре розвинена інтуїція. Часто такий герой є веденим, залежним від друзів та наставників, піддається зневазі, на початку історії не має особливої мотивації, його буває легко ввести в оману, проте в ході розгортання сюжету він мудрішає, проявляє відвагу та приховані таланти. Він так само, як і воїн, переважно покладається на кмітливість, хитрість та щасливий збіг обставин. Квест такого героя часто полягає у саморозвитку, внутрішній духовній еволюції, подоланні своїх негативних особистісних якостей. Так, гобіт Більбо Торбин з повісті Дж.Р.Р. Толкіна «Гобіт, або Туди і звідти» (1937 р.) на початку історії постає як боягузлива істота, яка надає перевагу домашньому затишку та безтурботному дозвіллу на протидію мандрам, що яскраво підкреслюється епітетами з компонентом негативної оцінки: *We are plain quiet folk and have no use for adventures. Nasty, disturbing, uncomfortable things [13]!* Проте в ході сюжету персонаж розвивається як особистість (*There is more in you of good than you know, child of the kindly West. Some courage and some wisdom, blended in measure [13]*), неодноразово рятує друзів-гнонів з пасток та зрештою навіть бере участь у битві п'яти військ.

До лінгвокультурного типажу маленьких героїв, як правило, належать діти (головні герої оповідань з циклу «Хроніки Нарнії» К.С. Льюїса, 1950–1956 pp.), підлітки (Гаррі Поттер з серії романів Дж. Роулінг (1997–2007 pp.), Белла Свон з серії романів «Сутінки» С. Мейер (2005–2008 pp.), Алек з серії романів «The Nightrunner Series» Л. Флевеллінг (1996–2014 pp.), карлики (Тіріон Ланістер з серії романів «Пісня Льоду й Полум'я» Дж.Р.Р. Мартіна, 1996–2011 pp.) або мініатюрні вигадані істоти (Фродо Торбин з трилогії «Володар Перснів» Дж.Р.Р. Толкіна, 1954–1955 pp.).

Популярність такого типу героя, зокрема у ХХ–ХХІ ст., спричинена соціальними та економічними процесами, у яких людина не має впевненості у своїх силах та у майбутньому, і саме маленький герой фентезі виступає у певній мірі психологічним порятунком, дозволяє повірити у свої сили.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Герой як ключовий персонаж текстів фентезі є винятковою особистістю, наділеною такими позитивними якостями, як фізична (або магічна) сила, спритність, зовнішня привабливість, шляхетність, кмітливість, жертівність, доброта, милосердя, справедливість. З огляду на такі критерії, як зовнішність та риси характеру, мотивація та особливості побудови квесту героя, ми вкредлюємо три групи типових героїв англomовного фентезі: герой-воїн, шляхетний герой (або лицар), та маленький герой. Проте жанр продовжує розвиватися, з'являються все нові піджанри, і з плином часу та соціальними, психологічними та економічними змінами у суспільстві модифікується і герой фентезі. Відстеження лінгвокультурних особливостей динаміки цих змін становить перспективу подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белокурова С. П. Словарь литературоведческих терминов [Електронний ресурс] / Светлана Павловна Белокурова. – 2005. – Режим доступу до ресурсу: <http://grammar.ru/LIT/?id=3.0>
2. Кемпбел Дж. Герой із тисячею облич. Пер. з англ. О.М. Мокровольського / Джозеф Кемпбел. – К.: Альтернативи, 1999. – 392 с.
3. Ковалів Ю. І. Літературна енциклопедія: У двох томах. Том 2 / Юрій Іванович Ковалів. – Київ: Видавничий центр «Академія», 2007. – 624 с. – (Енциклопедія ерудита).
4. Козовик І. Я. Словник античної мітології / Іван Якимович Козовик, Олександр Данилович Пономарів. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 312 с.
5. Шкотова А. С. Юный маг как фикциональный лингвокультурный типаж / Анастасия Сергеевна Шкотова // Известия Волгоградского государственного педагогического университета. – 2014. – №10. – С. 46–50.
6. Clute J. The Encyclopedia of Fantasy / John Clute, John Grant. – London: Orbit Books, 1997. – 832 p.
7. HarperCollins Publishers. Collins Online Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.collinsdictionary.com> (дата звернення: 11 жовтня 2017).

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

8. Howard R. E. Jewels of Gwahlur (The Servants of Bit-Yakin) [Електронний ресурс] / Robert Ervin Howard. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://gutenberg.net.au/ebooks06/0600761h.html> (дата звернення: 11 жовтня 2017).
9. Howard R. E. Queen of the Black Coast [Електронний ресурс] / Robert Ervin Howard. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://gutenberg.net.au/ebooks06/0600961h.html> (дата звернення: 11 жовтня 2017).

10. Howard R. E. The Phoenix on the Sword [Електронний ресурс] / Robert Ervin Howard. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.gutenberg.net.au/ebooks06/0600811h.html> (дата звернення: 11 жовтня 2017).
11. Howard R. E. The Scarlet Citadel [Електронний ресурс] / Robert Ervin Howard. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://gutenberg.net.au/ebooks06/0600821h.html> (дата звернення: 11 жовтня 2017).
12. Howard R. E. The Tower of the Elephant [Електронний ресурс] / Robert Ervin Howard. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://gutenberg.net.au/ebooks06/0600831h.html> (дата звернення: 11 жовтня 2017).
13. Tolkien J.R.R. The Hobbit: or There and Back Again. [romance] / John Ronald Reuel Tolkien. – Boston: Mariner Books, 1999. – 272 p.
14. Tolkien J.R.R. The Return of the King [romance] / John Ronald Reuel Tolkien. – London: HarperCollins Publisher, 2009. – 619 p.
15. Zelazny R. Nine Princes in Amber [romance] / Roger Zelazny. – NY: Doubleday, 1970. – 175 p.
16. Zelazny R. The Courts of Chaos [romance] / Roger Zelazny. – NY: Doubleday, 1978. – 183 p.

REFERENCES

1. Belokurova, S. P. (2005). *Slovar' literaturovedcheskih terminov* [Dictionary of Literary Terms]. Retrieved October 11, 2017, from <http://gramma.ru/LIT/?id=3.0>.
2. Campbell, J. (1999). *Heroi iz tysiacheiu oblych* [The Hero with a Thousand Faces] (Mokrovolskyi, O., Trans.). Kyiv, Ukraine: Alternatyvy.
3. Kovaliv, Yu. I. (2007). *Literaturna entsyklopediia: U dvokh tomakh. Tom 2.* [Literary Encyclopedia: in Two Volumes. Volume 2] Kyiv, Ukraine: Vydavnychiy tsentr "Akademiia".
4. Kozovyyk, I. Y., & Ponomariv, O. D. (2006). *Slovnnyk antychnoi mitolohii* [Dictionary of Ancient Mythology]. Ternopil, Ukraine: Navchalna knyha – Bohdan.
5. Shkotova, A. S. (2014). Junyj mag kak fikcional'nyj lingvokul'turnyj tipazh [Young wizard as a fictional linguocultural type]. *Izvestija Volgogradskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta*, 46–50.
6. Clute, J., & Grant, J. (1997). *The Encyclopedia of Fantasy*. London, United Kingdom: Orbit Books.
7. HarperCollins Publishers. *Collins Online Dictionary*. Retrieved October 11, 2017, from <https://www.collinsdictionary.com>
8. Howard, R. E. (2015). *Jewels of Gwahlur (The Servants of Bit-Yakin)*. Retrieved October 11, 2017, from <http://gutenberg.net.au/ebooks06/0600761h.html>
9. Howard, R. E. (2015). *Queen of the Black Coast*. Retrieved October 11, 2017, from <http://gutenberg.net.au/ebooks06/0600961h.html>
10. Howard, R. E. (2015). *The Phoenix on the Sword*. Retrieved October 11, 2017, from <http://www.gutenberg.net.au/ebooks06/0600811h.html>.
11. Howard, R. E. (2015). *The Scarlet Citadel*. Retrieved October 11, 2017, from <http://gutenberg.net.au/ebooks06/0600821h.html>
12. Howard, R. E. (2015). *The Tower of the Elephant*. Retrieved October 11, 2017, from <http://gutenberg.net.au/ebooks06/0600831h.html>
13. Tolkien J.R.R. (1999). *The Hobbit: or There and Back Again*. Boston, USA: Mariner Books.
14. Tolkien J.R.R. (2009). *The Return of the King*. London, United Kingdom: HarperCollins Publisher.
15. Zelazny, R. (1970). *Nine Princes in Amber*. New York, USA: Doubleday.
16. Zelazny, R. (1978). *The Courts of Chaos*. New York, USA: Doubleday.

Ю.О. Зайченко. Герой фэнтези как лингвокультурный типаж: особенности и типология. Статья посвящена исследованию героя фэнтези как лингвокультурного типажа, в котором воплощаются культурные идеалы общества определенной эпохи, и его связи с мифологическими архетипами античности и средневековья на материале американской и британской литературы XX–XXI вв. Автор рассматривает определение фантастического лингвокультурного типажа как узнаваемого образа в произведениях фэнтези, наделенного сверхъестественными качествами, определяет понятийный компонент типажа «герой», выделяет общие характеристики героя фэнтези как самого распространенного типа протагониста произведений этого жанра, а также предоставляет его языковые особенности. Учитывая такие критерии, как физические и личностные характеристики, мотивация и особенности построения квеста героя, в статье рассматриваются три группы типичных героев англоязычного фэнтези: герой-воин (warrior hero), благородный герой (noble hero) и маленький герой (small hero).

Ключевые слова: фэнтези; герой; мономиф; лингвокультурный типаж; герой-воин; благородный герой; маленький герой.

Yu. O. Zaichenko. Fantasy Hero as a Linguocultural Character Type: Features and Typology. The article is dedicated to the research of a fantasy hero as a linguocultural character type, which embodies the cultural ideals of a society of a certain period, and connection of this kind of character with the ancient and medieval mythological archetypes. The author considers the definition of a fictional linguocultural character type as a recognizable image in the fantasy works, outlines the conceptual component of the “hero” character type, defines the general characteristics of the fantasy hero as the most common protagonist type occurring in such kind of texts as well as its linguistic features. Common peculiarities of the typical hero in the English-language fantasy texts include certain positive physical and personal characteristics which an average reader would prefer to possess, such as: physical (or magic) power, dexterity, external attractiveness, quickness of wit, readiness to self-sacrifice, kindness, charity, justice. According to such criteria as physical and personal features, motivation of actions and peculiarities of the hero's quest, the author differentiates three groups of typical English-language fantasy heroes: the warrior-hero, the noble hero and the small hero. The research is based on the material of popular American and British literary texts written in the 20th and 21st centuries, in particular the Conan series by R.E. Howard, “The Lord of the Rings” and “The Hobbit: or There and Back Again” by J.R.R. Tolkien, “The Chronicles of Amber” by R. Zelazny, “The Song of Ice and Fire” by G.R.R. Martin, the “Forgotten Realms” series by R.A. Salvatore etc.

Keywords: fantasy; hero; monomyth; linguocultural character type; warrior-hero; noble hero; small hero.